

Oefening 1

1. speelde	8. was
2. heeft	9. werkten
3. begon	10. voorspelt
4. drink	11. loopt
5. gingen	12. werd
6. slaagt	13. had
7. wenste	

Oefening 2

1. komen	8. hoorde
2. vertrok	9. plukten
3. heb	10. zijn
4. wordt	11. struikelt
5. zou	12. had
6. zie	13. was
7. mocht	14. wil

Oefening 3

1. Loopt vader met moeder in het park?
2. Ga ik morgen boodschappen doen?
3. Kwam de brandweer precies op tijd?
4. Was de aardappelooft mislukt?
5. Hield hij een goede spreekbeurt?
6. Maken we zes vraagzinnen?

Oefening 4

1. mag	7. heeft
2. zou	8. kom
3. geeft	9. gaat
4. is	10. ga
5. heeft	11. doe
6. beantwoord	12. wonen

Oefening 5

1. Wij spelen ...
2. Mijn broer vindt ...
3. Jullie houden ...
4. Die kinderen hebben ...
5. ... staat die koe ...
6. ... ruikt die bloem ...
7. Zij vinden ...
8. Deze les is ...

Oefening 6

1. geef
2. kom
3. is
4. hebben
5. draai (om)
6. kloven

Oefening 7

vraagt
is
geeft
zegt
heb
heeft
antwoordt
verkoopt

*****

Oefening 8

- De slager | **verkoopt** | vanmiddag | veel worst.
- Karel | **vangt** | met zijn nieuwe hengel | een grote snoek.
- Achter het huis | **ligt** | een omgevallen boom.
- Drie dagen geleden | **is** | in het dorp | een ongeluk | gebeurd.
- Dat meisje | **heeft** | vorige week | de eerste prijs | gewonnen.
- Met een lachend gezicht | **gaf** | de agent | Pascal | een bekeuring.
- Vanmorgen | **lag** | de krant van de burens | in onze brievenbus.
- Klaas-Jan | **trapte** | de bal | toen | keihard | in het doel.
- Voor een goed resultaat | **moeten** | we | flink | studeren.
- Gisteren | **zijn** | we bij het survivals | natuurlijk | een paar keer | in het water | terechtgekomen.

*****

Oefening 9

	pers.vorm	werkw. gez.		pers.vorm	werkw. gez.
1.	doe	doe	7.	ga	ga verzenden
2.	ga	ga doen	8.	wind (op)	wind op
3.	ruimt (op)	ruimt op	9.	is	is vertrokken
4.	heeft	heeft gekregen	10.	heb	heb durven stellen
5.	besloot	besloot te vertrekken	11.	heb	heb te zeggen
6.	heb	heb gegeven			

Oefening 10

1. <u>speel</u>	7. <u>heb</u> gezien	15. <u>kan</u> gerepareerd worden
2. <u>komt</u>	8. <u>zullen</u> proberen	16. <u>kun</u> worden geschminkt
3. <u>brandt</u>	9. <u>moeten</u> komen	17. <u>hebben</u> kunnen doen
4. <u>knaapt op</u>	10. <u>kom</u> spelen	18. <u>zal</u> komen storen
5. <u>rijdt</u>	11. <u>zou</u> herstellen	19. <u>zal</u> blijven proberen
6. <u>fluit</u>	12. <u>heeft</u> gedaan	20. <u>zou</u> hebben gedaan
	13. <u>wordt</u> geholpen	21. <u>hebben</u> mogen zien
	14. <u>heeft</u> geroepen	22. <u>had</u> kunnen blijven slapen

Oefening 11

1. <u>heeft</u> geleend	10. <u>is</u> gekomen
2. <u>zijn</u> komen lopen	11. <u>hebt</u> geholpen
3. <u>hoef</u> te herhalen	12. <u>leidt af</u>
4. <u>hebben</u> gezien	13. <u>heeft</u> ingegrepen
5. <u>zou</u> doen	14. <u>heb</u> gezwommen
6. <u>heb</u> besteld	15. <u>rekent uit</u>
7. <u>is</u> gevallen	16. <u>had</u> mogen vertellen
8. <u>heeft</u> geregend	17. <u>zaten</u> te praten
9. <u>hebben</u> verteld	18. <u>vergeet</u> te maken

*****

Oefening 12

1. <u>Kan ik</u> vinden	8. <u>Speel jij</u>
2. <u>De trein</u> <u>vertrekt</u>	9. <u>Zag ik</u> lopen
3. <u>Mijn vader</u> <u>heeft</u> gewerkt	10. <u>Ik liep</u> te zingen
4. <u>Opa</u> <u>heeft</u> gemaaid	11. <u>De papegaai</u> <u>heeft</u>
5. <u>Heb je</u> geschilderd	12. <u>Die architect</u> <u>heeft</u> ontworpen
6. <u>De vakantie</u> <u>duurt</u>	13. <u>Ik ga</u>
7. <u>Hij</u> <u>ruimt op</u>	14. <u>Het klimaat</u> <u>verandert</u>

Oefening 13

1. Waar   kan   ik   dat   vinden?
2. De trein   vertrekt   morgen   om acht uur.
3. Mijn vader   heeft   de hele week   hard   gewerkt.
4. Opa   heeft   het gras in de tuin   gemaaid.
5. Wat   heb   je   gisteren   geschilderd?
6. De vakantie   duurt   gelukkig   drie weken.
7. Hij   ruimt   zijn speelgoed   altijd   netjes   op.
8. Speel   jij   vaak   op dat pleintje?
9. Midden in het bos   zag   ik   een ree   lopen.
10. Ik   liep   toen   de hele dag   te zingen.
11. De papegaai   heeft   mooie kleuren.
12. Die architect   heeft   vorig jaar   een mooi huis   ontworpen.
13. Ik   ga   deze zomer   drie weken   naar het buitenland.
14. Het klimaat   verandert   de laatste jaren   erg.

*****

Oefening 14

	<u>pv + gez</u>	ond
1.	<u>is</u> gegaan	het
2.	<u>vergeet</u>	je
3.	<u>loop door</u>	X
4.	<u>neem mee</u>	X
5.	<u>ontleed</u>	X
6.	<u>doe</u>	je
7.	<u>lekt</u>	het
8.	<u>schrijf op</u>	je
9.	<u>sneeuwt</u>	het

Oefening 15

1. zes tekeningen
2. boodschappen
3. de bal
4. dit boek
5. jullie hond
6. die belangrijke wedstrijd
7. een diepe kuil
8. zware lasten
9. het lijdend voorwerp
10. de vlag

Oefening 15 - de zinsdelen tussen verticale strepen

1. Ik   heb   zes tekeningen   gemaakt.
2. Vanmiddag   doet   mijn broer   boodschappen   voor mijn oma.
3. Maartje   pushte   de bal   fraai   in het doel.
4. Dit boek   heeft   hij   al driemaal   gelezen?
5. Laat   jij   jullie hond   elke dag   een paar keer   uit.
6. Vorige week   verloren   wij   die belangrijke wedstrijd.
7. Op het strand   groeven   we   een diepe kuil.
8. Alva   legde   de bevolking   zware lasten   op.
9. Ook hier   moeten   jullie   het lijdend voorwerp   zoeken.
10. Steken   jullie   op Koninginnedag   de vlag   uit.

Oefening 16

1. **Dat meisje** | heeft | toen | **een heel goede spreekbeurt** | gehouden.
2. **Zijn** | **jullie** | maandag | op de fiets | naar het zwembad | **gegaan?**
3. In onze tuin | **pikken** | **musjes** | meestal | **alle zaadjes** | **op.**
4. **Bakt** | **jouw moeder** | vaak | **pannenkoeken?**
5. Tegen de herfst | **vertrekken** | **de ooievaars** | naar het zuiden.
6. Gelukkig | **maakte** | **ik** | **die repetitie** | gisteren | goed.
7. **We** | **eten** | vanavond | **patat.**
8. **Ik** | **heb** | heerlijk | in het bos | **gewandeld.**
9. Deze week | **moet** | **ik** | **de planten** | **verzorgen.**
10. Een maand geleden | **heeft** | **mijn zus** | **haar diploma** | **gehaald.**

Oefening 17

1. mijn portemonnee
2. hem
3. deze auto
4. hem
5. zijn brief
6. hem
7. ons
8. je
9. een grote mond
10. jullie

Oefening 18

1. Patat wordt door ons gegeten.
2. Die zware tassen worden door mijn oom gedragen.
3. Die moeilijke som wordt door mij opgelost.
4. Een nieuwe auto wordt door mijn broer gekocht.
5. Appels worden door de koopman verkocht.
6. Het gras wordt door zijn opa gemaaid.
7. Veel bekeuringen worden door die agent uitgedeeld.
8. Mooie doelpunten worden door Robin gemaakt.
9. Het harde schot wordt door haar gestopt.
10. Een lange tocht wordt door ons gemaakt.
11. De bal wordt door hem gevangen.
12. De laatste zin wordt door ons gemaakt.

Oefening 19

1. Op de markt **heb ik** gisteren **bloemen gekocht.**
2. Vandaag **heb ik** mijn moeder **bloemen gebracht.**
3. **Worden die bloemen** vandaag door jou **gebracht?**
4. **Zijn de bloemen** wel **aangekomen?**
5. **Ik heb** de bloemen vanmiddag **een mooi plekje gegeven.**
6. **Heb je de bloemen** goed **verzorgd?**
7. **Die bloemen zijn** gisteren door mij **geplukt.**
8. **Zet de bloemen** maar gauw in een vaas.
9. **Die bloemen moeten water hebben.**

*****

Oefening 20

1. **Ik** | **geef** | **de juf** | elke morgen en middag | een hand.
2. **Heeft** | **hij** | **jou** | dat onwaarschijnlijke verhaal | **verteld**?
3. **Zij** | **heeft** | **mij** | dat geld | allang | **terugbetaald**.
4. **Mees Kees** | **vertelde** | **zijn klas** | een goede mop.
5. **Ik** | **zal** | zo dadelijk | een glaasje limonade | **voor jou** | **inschenken**.
6. **Geven** | **jullie** | **de Hartstichting** | altijd | geld?
7. **Wil** | **jij** | **mij** | de kaas | even | **geven**?
8. **Onze buurman** | **heeft** | **zijn schuur** | een nieuw, fris kleurtje | **gegeven**.
9. Wat | **heb** | **jij** | **voor me** | **meegebracht**?
10. Tijdens die ruzie | **heeft** | **ze** | **hem** | een klap | **gegeven**.
11. Soms | **moet** | **je** | **een baby** | wel zes keer per dag | een schone luier | **aandoen**.

Oefening 21

1.	Mark
2.	aan welke schrijver
3.	voor haar kleinzoon
4.	jouw hond en mijn hond
5.	mijn buurman
6.	voor mezelf
7.	de hardrijder
8.	u
9.	ons land
10.	aan zijn broer

Oefening 22

1.	een gele kaart
2.	de Gouden Griffel
3.	een nieuw mobieltje
4.	een paar brokjes
5.	een wijntje
6.	een glas cola
7.	een bekeuring
8.	deze auto
9.	welvaart
10.	alles

Oefening 23

	wel	niet
1.		X
2.	X	
3.	X	
4.		X
5.	X	
6.		X
7.		X
8.	X	
9.		X
10.	X	

Oefening 24

1. **De jarige** | **bestelde** | **voor alle kinderen** | **een ijsje**.
2. Vanmorgen | **heb** | **ik** | **mijn werkstuk** | **aan de juf** | **gegeven**.
3. Op het laatste moment | **wenste** | **hij** | **mij** | **een goede reis**.
4. **Wil** | **jij** | **Ali** | **dat boek** | straks | **teruggeven**?
5. **Ik** | **heb** | **mijn kerstrapport** | **aan mijn opa** | **laten zien**.
6. **Edwin** | **kocht** | **een leuk kettinkje** | **voor zijn vriendin**.
7. Waarom | **vertelden** | **jullie** | **ons** | **die onzin** | toen?
8. Gisteren | **heeft** | **de post** | **mij** | **dat pakje** | **bezorgd**.
9. **Kan** | **ik** | straks | **iets** | **voor jou** | **meenemen**?
10. **De meester** | **gaf** | **mij** | **het voordeel van de twijfel**.
11. **Ze** | **deden** | **hem** | **droge kleren** | **aan**.
12. **Het huiswerk voor de komende week** | **geeft** | **de juf** | **ons** | vrijdags | **op**.

Oefening 25

1. **Zij** | **heeft** | haar ouders | een lange brief | **geschreven**.
 pv - heeft
 wwg - heeft geschreven
 ond - zij
 lv - een lange brief
 mv - haar ouders
2. **De goochelaar** | **liet** | het publiek | zijn nieuwste truc | **zien**.
 pv - liet
 wwg - liet zien
 ond - de goochelaar

- lv - zijn nieuwste truc
mv - het publiek

3. Zware lasten | **legt** | **de regering** | ons | **op**.

- pv - legt (op)
wwg - legt op
ond - de regering
lv - zware lasten
mv - ons

4. **Zal** | **ik** | die dure pen | voor je | **betalen**?

- pv - zal
wwg - zal betalen
ond - ik
lv - die dure pen
mv - voor je

5. **Hij** | **gaf** | de eerlijke vinder | een beloning.

- pv - gaf
wwg - gaf
ond - hij
lv - een beloning
mv - de eerlijke vinder

6. Die stapel Donald Ducks | **heb** | **ik** | voor zijn broer | **meegenomen**.

- pv - heb
wwg - heb meegenomen
ond - ik
lv - die stapel Donald Ducks
mv - voor zijn broer

*****

Oefening 26

1. **Vanavond** | **vertrekken** | **we** | om acht uur | naar Amsterdam.
2. **Hebben** | **zij** | jullie | die flauwe grap | **gisteren** | ook | **verteld**?
3. **Ik** | **heb** | die stapel boeken | **even** | op je bureau | **gelegd**.
4. **Wilt** | **u** | mij | die som | **vanmiddag** | nog een keer | **uitleggen**?
5. **Gisteren** | **heeft** | **mijn tante** | in de stad | een prachtige, blauwe trui | voor me | **gekocht**.
6. **Ik** | **heb** | de laatste James Bondfilm | **niet** | **gezien**.
7. **De politie** | **heeft** | daar | kort geleden | de straat | **afgezet**.
8. Een nieuw exemplaar | **zal** | **ik** | straks | voor uw deur | **neerzetten**.
9. **In de herfst** | **vertrekken** | de ooievaars | naar warmere streken.
10. **De leerlingen van groep acht** | **kijken** | verlangend | **uit** | naar het schoolkamp in Putten.
11. **Rashida** | **liet** | **gisteren** | haar hond | drie keer | **uit**.
12. **In zijn vrije tijd** | **had** | **hij** | voor ons | een bijzonder mooie powerpointpresentatie | **gemaakt**.

Oefening 27

1. Waar | **heb** | **je** | mijn trainingspak | nou | **gelaten**?

- pv - heb
- wwg - heb gelaten
- ond - je
- lv - mijn trainingspak
- mv - xxx
- bwb - waar / nou

2. **Ik** | legde | mijn kleren | netjes | in mijn kast.

- pv - legde
- wwg - legde
- ond - ik
- lv - mijn kleren
- mv - xxx
- bwb - netjes / in mijn kast

3. **Die jongen** | **liet** | mij | toen | trots | zijn mooie, nieuwe horloge | **zien**.

- pv - liet
- wwg - liet zien
- ond - die jongen
- lv - zijn mooie, nieuwe horloge (zijn ... horloge)
- mv - mij
- bwb - toen / trots

4. Wanneer | **kunt** | **u** | ons | de weg naar de sporthal | even | **wijzen**?

- pv - kunt
- wwg - kunt wijzen
- ond - u
- lv - de weg naar de sporthal (de ... hal))
- mv - ons
- bwb - wanneer / even

5. **Mijn mooie cijfers** | **werden** | aandachtig | door mijn vader | **bekeken**.

- pv - werden
- wwg - werden bekeken
- ond - mijn mooie cijfers
- lv - xxx
- mv - xxx
- bwb - door mijn vader / aandachtig

6. Die wedstrijd | **kunnen** | **we** | natuurlijk | nooit | **winnen**.

- pv - kunnen
- wwg - kunnen winnen
- ond - we
- lv - die wedstrijd
- mv - xxx
- bwb - natuurlijk / nooit

7. In onze tuin | **snuffelde** | **de egel** | heel voorzichtig | aan het schoteltje melk.

- pv - snuffelde
- wwg - snuffelde

- ond - de egel
 lv - xxx
 mv - xxx
 bwb - in onze tuin / heel voorzichtig / aan het schoteltje melk

8. **Dat trouwe hondje** | stond | vroeger | steeds | heel geduldig | op zijn baasje | **te wachten**.

- pv - stond
 wwg - stond te wachten
 ond - dat trouwe hondje
 lv - xxx
 mv - xxx
 bwb - vroeger / steeds / heel geduldig / op zijn baasje

*****

Oefening 28

	pv	naamwoordelijk gezegde
1.	is	is fout
2.	wordt	wordt kapster
3.	is	is advocaat
4.	wordt	wordt dover
5.	is	is een geweldige voetballer
6.	wordt	wordt de nieuwe voorzitter
7.	is	is secretaris geworden
8.	ben	ben grieperig geweest
9.	zijn	zijn zwart geworden
10.	is	is striptekenaar geweest

Oefening 29

	pv	nwg
1.	lijkt	lijkt fout
2.	komt (voor)	komt vreemd voor
3.	schijnt	schijnt eerlijk
4.	heet	heet Ronald
5.	blijft	blijft directeur
6.	lijken	lijken lastig
7.	blijkt	blijkt goed
8.	komt (voor)	komt onwaarschijnlijk voor
9.	lijkt	lijkt een aardige jongen
10.	bleek	bleek de beste zangeres
11.	blijft	blijft noodzakelijk
12.	werden	werden moeilijker
13.	is	is een zoogdier

Oefening 30

	wwg	nwg
1.	X	
2.		X
3.		X
4.	X	
5.		X
6.		X
7.	X	
8.		X
9.	X	
10.		X
11.	X	
12.		X
13.		X
14.		X

Oefening 31

	nw deel (oef. 30)	nw deel (oef. 28)	nw deel (oef. 29)
1.	X	fout	fout
2.	scherp	kapster	vreemd
3.	moeilijk	advocaat	eerlijk
4.	X	dover	Ronald
5.	buigbaar	een geweldige voetballer	directeur
6.	vreemd	de nieuwe voorzitter	lastig
7.	X	secretaris	goed
8.	astronaut	grieperig	onwaarschijnlijk
9.	X	zwart	een aardige jongen
10.	moeilijker	striptekenaar	de beste zangeres
11.	X		noodzakelijk
12.	een goede voetballer		moeilijker
13.	lenig		een zoogdier
14.	Anne		

Toets 1 Toets 2

1. d	1. Een week geleden kocht ik in de uitverkoop een paar winterwanten.
2. b	2. Ik haalde ze een dag later thuis uit de verpakking.
3. a	3. Toen zag ik het kleurverschil tussen de wanten.
4. d	4. Ik wilde natuurlijk graag andere.
5. c	5. Daarom ging ik weer naar de winkel.
6. a	6. Ik had ze in de uitverkoop gekocht.
7. b	7. Ze wilden ze daarom niet ruilen.
8. b	8. Nu loop ik dus met twee verschillende wanten.
9. d	
10. c	

Toets 2 extra

Een week geleden | kocht | ik | in de uitverkoop | een paar winterwanten.
 Ik | haalde | ze | een dag later | thuis | uit de verpakking.
 Toen | zag | ik | het kleurverschil tussen de wanten.
 Ik | wilde | natuurlijk | graag | andere.
 Daarom | ging | ik | weer | naar de winkel.
 Ik | had | ze | in de uitverkoop | gekocht.
 Ze | wilden | ze | daarom | niet | ruilen.
 Nu | loop | ik | dus | met twee verschillende wanten.

Toets 3

	pv	wwg		pv	wwg
1.	heeft	heeft gekregen	9.	zou	zou willen meedoen
2.	heb	heb kunnen slapen	10.	hebben	hebben lopen lachen
3.	heeft	heeft gespeeld	11.	leidt (af)	leidt af
4.	zullen	zullen gaan stijgen	12.	hebben	hebben gezwommen
5.	hopen	hopen te bereiken	13.	gaat (uit)	gaat uit
6.	hebben	hebben	14.	speel	speel
7.	heeft	heeft aangericht	15.	vergeet	vergeet te maken
8.	kan	kan deelnemen			

Toets 3 extra

- Dat liedje | heeft | van ons land | twaalf punten | gekregen.
- Waardoor | heb | je | vannacht | niet zo goed | kunnen slapen?
- Vorige week | heeft | Ajax | tegen Feyenoord | gespeeld.
- De kosten | zullen | waarschijnlijk | ook dit jaar | gaan stijgen.
- Ze | hopen | daar | veel | te bereiken.
- Waarover | hebben | jullie | zo'n plezier?
- In die stad | heeft | de orkaan Sandy | veel verwoestingen | aangericht.
- Iedereen | kan | aan die wedstrijd | deelnemen.
- Zou | jij | graag | willen meedoen?
- Waarom | hebben | jullie | toen | zo hard | lopen lachen?
- Die jongen | leidt | me | heel erg | af.
- Tijdens deze vakantie | hebben | we | iedere dag | heerlijk | gezwommen.
- Om kwart over drie | gaat | de school | uit.

14. **Speel** | jij | te vaak | computerspelletjes?
 15. **Vergeet** | deze laatste zin | niet | **te maken!**

Toets 4

	pv	ond
1.	schreef (voor)	de nieuwe dokter
2.	vinden	je vader en moeder
3.	werden	enkele prachtige armbandjes
4.	wonen	mijn oom en tante
5.	staat	die auto met die opvallende kleur
6.	hadden	alle leerlingen van groep zeven en acht
7.	had	je
8.	vertrokken	de meeste vliegtuigen
9.	werd	een leuk presentje
10.	reken (uit)	hij
11.	gaf (op)	de juf van groep acht
12.	landde	het vliegtuig uit Parijs
13.	is	de nieuwe fiets van mijn zus
14.	trekt	de oude havenstad
15.	geven	we

Toets 5

	lv	mv	geen van beide
1.		X	
2.	X		
3.		X	
4.			X
5.		X	
6.			X
7.		X	
8.	X		
9.			X
10.		X	
11.	X		
12.		X	
13.	X		
14.			X
15.	X		
16.		X	
17.	X		
18.	X		
19.	X		
20.			X

Toets 6

1.	wwg	16.	ond
2.	ond	17.	lv
3.	lv	18.	mv
4.	mv	19.	pv
5.	pv	20.	bwb
6.	bwb	21.	(pv)/wwg
7.	bwb	22.	bwb
8.	ond	23.	ond
9.	wwg	24.	wwg
10.	bwb	25.	wwg
11.	pv/wwg	26.	mv
12.	ond	27.	pv
13.	lv	28.	lv
14.	mv	29.	lv
15.	wwg	30.	pv